

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. I. Quæ sint conditiones necessariæ, ut eventus in causa, quæ est causa per se, & efficax eventûs sive positivi, sive negativi sit nobis imputabilis indirectè.

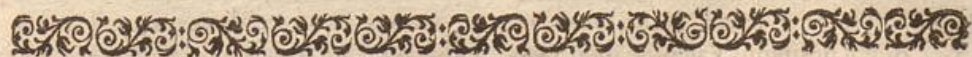
urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

sensus Juvenis : similiter cibus nimius, & potus est causa per accidens pollutionis pravisæ in Somno, &c.

Titulus Articuli amplissimam præbet materiam in diversissimis materijs tum distinctis, tum indistinctis à materiâ Luxuriæ. Primo loco disputabimus in genere de requisitis in omni materia, ut effectus

sive positivus, sive negativus ex nostra actione, aut omissione secutus sit nobis voluntarius, ac imputabilis indirectè. Deinde descendemus ad materiam libidinofam, ac tandem ad effectus in causa pravisos à Libidine distinctos.

* *
*

§. I.

Quæ sint conditiones necessariae, ut eventus in Causa quæ est causa per se, & efficax eventus, sive positivus sive negativus, sit nobis imputabilis Indirectè.

40. **E**st quæstio lubrica, ac difficilis inter omnes Theologicas, & ad res morales ob frequentem ejus usum Summè necessaria, & simul periculosa, ne vel lata via præbeat occasionem scandalorum, aut nè ex opposito nimium Conscientias stringat: quare necesse est medium tenere.

Certum est 1. Prærequiri advertentiam de secuturo tali effectu ex tali causa. Non sufficit, quod Intellectus advertat ad rationem delectabilis, aut utilis, si enim inculpatè ignoretur annexa inhonestas, hæc non est libera, nec ad Culpam Imputabilis, & quidem ad mortale peccatum debet præluere advertentia, seu cogitatio perfecta, sive plena, qualis est censenda duntaxat illa, quæ eo modo advertimus ad malitiam, quo homines plenè à Somno excitati attendunt ad aliquod negotium; semiplena erit, si ma-

litiam advertimus eo modo, quo attendunt homines semisopiti, aut semiebrii, aut distracti, aut turbati aliquâ passione vehemente non finenti plene advertere, aut stupidi: mentis stupor non rarò datur in rudibus.

Certum est 2. ad Indirectum voluntarium in causa requiri potentiam impediendi eventum in ea pravisum, aut removendi causam positam.

Tertia conditio, an sit necessaria, est sub lite, videlicet an, ut eventus sequens ex causa sit voluntarius, & imputabilis necessarium sit præceptum, seu obligatio non ponendi causam, aut aliunde positam removendi. Triplex est sententia apud Maurum *de Act. Hum. q. 9. nu. 12.*
1. Quorundam apud Vasq. *1. 2. D. 24.* negat. 2. Cum Vasq. *c. 3. num. 10.* & communi ex S. Th. *1. 2. q. 6. art. 3.* affirmat de eventu positivo in omissione præ-

D 3

visio

vifo. 3. Soarez 1. 2. D. 1. de voluntariis. 5. n. 9. distinguit inter eventum, qui per se sequitur ex causa, & eventum qui sequitur per accidens: ad eventum secundi generis, ut sit voluntarius indirectè, postulat præceptum, & obligationem impediendi causam, secus ad eventum prævisum in causa per se efficace declarata num. 38. Hanc mediam sententiam amplectitur etiam Maur, num. 13.

Aliter distinguit Valentia apud Gervas Brisac. *Curs. Theolog. to. 3. tr. 1. de Actib. Hum. D. 1. q. 1. n. 12.* negans requiri obligationem impediendi actum, ut hic possit dici voluntarius præcisè, seu physicè, & inculpabiliter, affirmans autem ad voluntarium imputabile, hæc opinio placet cit. Brisacensi Exemplificanti in scœmina se honestè juxta statum suum ornante, prævidente, quod ex sui aspectu juvenis excitabitur in consensum inhonestum & turpem, hic consensus non est illi imputabilis ad Culpam, est tamen voluntarius, quia si vellet, posset ornatum omittere, aut domi manere, sicquè impedire Consensum. Consentiant Sanch. & Amicus citati n. 52.

P. Joannes Marin è Societate Jesu, de *Actib. Hum. D. 2.* sic distinguit nu. 9. de causâ per se efficace concedens, quod ponenti talem causam sit voluntarius effectus inde sequens bonus aut indifferens, datque hujus rationem num. 23. illi, inquit, est voluntarius effectus, qui eum procurat, sed ponens causam per se Connexam cum effectu bono, aut indifferente, hunc procurat, is enim dicitur effectum procurare, qui hunc saltem virtualiter, & interpretativè vult, sed ponens causam per se connexam cum effectu bo-

no, vult hunc virtualiter, seu Interpretativè, quia in omnium æstimatione ponens similem causam censetur velle talem effectum, aut saltem sibi in eo complacere.

Quando autem eventus est malus ita ut non liceat ponenti causam velle eventum, negat hunc posse esse voluntarium ponenti causam per se efficacem illius, nisi sit præceptum vitandi causam, sed solum esse à ponente permissum.

41. Dicendum est cum cit. Marin ut eventus in causa per se efficace sit voluntarius, debet adesse obligatio vitandi effectum. Oppositum placuit olim in *tr. de Actib. Hum. n. 297.* probatur conclusio plurimæ causæ per se efficaces, & connexæ regulariter cum eventu malo possunt esse nobis voluntariæ ex fine bono, quin sit nobis voluntarius eventus malus, sed non aliunde nisi, quia non obligamur tunc vitare causam, nec eventum, ergo ut sit nobis voluntarius eventus malus in causa per se efficaci eventus mali, debemus obligari vitare causam per se efficacem eventus mali. Probatur ma. exemplis Communiter admissis etiam ab Adversarijs: studium rerum obscenarum, auditio carundem in confessionibus, aspectus & tactus in curandis partibus venereis scœminæ, est causâ per se efficax cogitationum turpium, ac commotionis Spirituum generationi subservientium, sed omnes hæ causæ sunt voluntariæ eas ponentibus, quin sit voluntarius malus eventus, qualis est cogitatio mala, id est, cogitatio mali sumpta cum suborta necessariò inde delectatione carnali, uti & commotione Spirituum, ergo plurimæ causæ per se efficaces eventus mali possunt nobis esse volun-

luntariae, quin sit voluntarius eventus malus. Major & minor probatur: major quidem ex definitione causae per se efficaciae in num. 38. dicitur enim illa, quam frequenter seu potiore ex parte sequitur effectus, ejusmodi autem causa est rerum obscenarum studium, auditio, tactus & aspectus. Probatur etiam minor proxima: si enim Cogitatio mala, & Commotio spirituum generationi destinatorum à natura essent voluntarij, causam ejus ponentes peccarent, cui enim est eventus malus voluntarius, & liber, is peccat.

Dicendum ergo est dictum effectum malum non esse voluntarium, sed non aliunde nisi, quia non obligamur ex fine honesto vitare ejus causam per se efficacem, nempe studium, & auditionem rerum obscenarum, harumque aspectum, & tactum, prout assererat minor primi Sylogismi.

Confirmatur alijs exemplis, filius familias non tenetur paternam domum deserere, esto hæc sit illi occasio proxima peccandi Pal. 10. 1. D 2. de peccatis §. 3. num. 15. pramittens num. 10 posse te ex gravi causa adire meretrices ad eas convertendas etiam cum periculo labendi, estque hæc doctrina S. Th. 2. 2. q. 10. art. 9. docentis licitam esse Communicationem fidelium cum infidelibus prædicationis, & conversionis gratiâ, etsi adesset subversionis periculum, ita sentiunt Soarez 10. 4. in 3. p. de Pœnit. D 32 S. 2. Sanch. lib. 9. de matr. D. 45. n. 6. Unde sentiunt quod adire periculum proximum peccandi urgente gravi, & honestâ causâ non sit peccatum. Cit. Soarez. Sanch. lib. 1. Moral. c. 8. n. 3. Pont. lib. 5. de matr. c. 35. estque id Conforme decisioni

c. consultationi de frigidis: ubi conjugum, quorum matrimonium fuit irritum, permittitur cohabitatio, dum citra scandalum, seu gravem notam famæ separari nequeunt, etsi versentur in periculo proximo lapsus. Et tamen periculum proximum peccandi est causa per se efficax peccati, quia hoc ex illo majore ex parte sequitur, quin aditio, aut retentio periculi proximi in casibus allatis sit peccatum, nec ipse lapsus postea secutus imputatur ad Culpam, tempore, quo aditur periculum, seu quod perinde est aditio periculi, non est mala malitiâ lapsus secuturi prævisi. Ratio est, quod ex necessitate urgente adire, aut retinere proximum peccandi periculum non sit amare periculum, sed pati, quia scilicet nulla est obligatio vitandi tunc periculum. Id ipsum constat in Parochio experientiâ docto, quod soleat liberè se polluere ex confessionibus auditis, qui non tenetur deserere officium, si citra jacturam famæ non potest, cit. Pal. num. 13. secus tam Parochum quam Chyrurgum expertum consentire obligat desistere ab officio Platel. p. 2. n. 242.

Contra proximè dicta non pugnant propositiones Innocentianæ 62. & 63. quarum prior ita sonat: *proxima occasio peccandi non est fugienda quando causa aliqua utilis, aut honesta non fugiendi occurrit*: posterior sit: *licitum est querere directè occasionem proximam peccandi, pro bono spiritali, vel temporali nostro vel proximi*. Non inquam pugnant quia utraque propositio contenta est aliqua causa utili, aut honesta, vel bono spiritali aut temporali nostro, aut proximi sine aliâ distinctione, quod omninò scandalosum est, nisi enim sit

fit physica aut moralis impotentia vitandi, occasio peccandi censetur voluntaria, involuntaria autem est, sive fit physica, sive moralis impotentia vitandi, & ideo tunc sumpta materialiter seu secundum se potest adiri, aut retineri, quia secundum se non est peccatum, sed duntaxat proxima dispositio ad peccandum: formaliter tamen sumpta semper est vitanda, id est periculum illud peccandi, quod secundum se spectatum, & materialiter sumptum est proximum, certum, aut probabile, tenemur remedijs spiritualibus ex-

tenuare, seu reddere remotum ex proximo.

Quod urgens necessitas efficiat periculum proximum peccandi involuntarium docuit S. Basil. *in constitut. Monastic.* 6. 4. pag. 489. dicens: *qui urgente aliqua causa, & necessitate se periculo obijcit, vel permittit se esse in illo, cum tamen alijs nollet, non tam dicitur amare periculum, quam invitum illud subire, & ideo pro-*
videbit DEUS, ne in
illo pereat.

§. II.

An causa per se ex se inefficax effectus reddat causaliter voluntarium effectum.

42. **D**ixi num. 39. causam per se inefficacem esse illam, quae ex natura sua est ordinata ad effectum, quin in hunc notabiliter influat, nec majore ex parte est conjuncta cum effectu.

Quaestionis sensus est, an volitio causa per se ex se inefficacis sit volitio indirecta effectus praevisi secuturi, sive an sit voluntarius in causa.

Certum est quod effectus sit non modo causaliter, sed etiam formaliter, ac in se voluntarius, si sit formaliter intentus à ponente talem causam, ita P. Marin *de Actib. Hum. D. 2. num 71.* probatur: illi est effectus formaliter, & in se voluntarius, qui illum procurat di-

rectè: seu apponit media ex intentione illum consequendi *per num. 14.* ubi statui etiam effectum in causa praevisum posse esse directè voluntarium, sed ponens causam per se ex se inefficacem effectus praevisi, hunc procurat directè, dum ponit media ex intentione illum consequendi: nam juxta omnium aetimationem afficitur tali effectui, illumque efficit mediante intentione, haec enim ex causâ per se ex se inefficace efficit, causam per se, ex se efficacem effectus, siquidem hic majore ex parte sequitur ex ejusmodi causa posita ex directâ intentione effectus: sic secundum omnes Deo sunt voluntaria opera nostra bona non modo causaliter, sed etiam formaliter danti auxilia, & cogitationes
in-